

สัญญาเลขที่ PDG 47 N0006

รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1
ระยะเวลา 6 เดือน

ชื่อโครงการ การพัฒนาและการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องพืชสมุนไพร
แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ตำบลห้วยเหี้ย
อำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก

รายชื่อหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย

1. นางอรสา ทรงศรี
2. คณะครูโรงเรียนวิทยสัมพันธ์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)

สัญญาเลขที่ PDG 47 N0006

รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1
ระยะเวลา 6 เดือน

ชื่อโครงการ การพัฒนาและการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องพืชสมุนไพร
แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ตำบลห้วยเขย
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

รายชื่อหัวหน้าโครงการและทีมวิจัย

1. นางอรสา ทรงศรี
2. คณะครูโรงเรียนวิทยสัมพันธ์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)

สัญญาเลขที่ PDG 47 N0006

โครงการ"การพัฒนาและการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องพืชสมุนไพร
แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ตำบลห้วยเหี้ย
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก"

สรุปรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1

รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่28 กุมภาพันธ์ 2548

ชื่อหัวหน้าโครงการ นางอรสา ทรงศรี

หน่วยงาน โรงเรียนวิทยสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๓

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๑) เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรเรื่องพืชสมุนไพรแต่ละช่วงชั้นของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์
- ๒) เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรเรื่องพืชสมุนไพรแบบมีส่วนร่วม
- ๓) เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องพืชสมุนไพรของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์ที่เหมาะสม

รายละเอียดผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนงานโดยสรุป (พอสังเขป)

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
๑.ร่วมประชาพิจารณ์ หลักสูตรระหว่างโรง เรียน ชุมชนและองค์ กรที่เกี่ยวข้อง	ได้หลักสูตรที่มี ความสมบูรณ์	๑. มีผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ จำนวน 52 คนได้แก่คณะครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวแทนฝ่ายสงฆ์ เจ้าหน้าที่ ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระ ยุพราชนครไทย เจ้าหน้าที่ เกษตรอำเภอไทยและเจ้า หน้าที่องค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยเหี้ย ๒. พระครูอนุกุลบุญะสาร เจ้าอาวาสวัดป่าคาย ตัวแทน	๑. ชุมชนยังไม่ เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของ ตนเอง ไม่ กล้าแสดง ความคิดเห็น ๒.ครูผู้รับผิดชอบ ไม่เข้าใจ การใช้งาน ประมาณ

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
		ฝ่ายสงฆ์มีความต้องการให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและวัด ทางวัดจะให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพราะทางวัดต้องการเรียนรู้และศึกษาร่วมกับโรงเรียน ยินดีให้การสนับสนุนต้นสมุนไพรบางอย่างที่วัดมีอยู่ ๓. นายประเวศ สุวรรณศาสตร์ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอนครไทย ให้การสนับสนุนด้านพันธุ์พืชสมุนไพรและการแปรรูปสมุนไพร และการจัดอบรมประชุมตลอดจนการนำครูวิทยากรภูมิปัญญา และนักเรียน ไปทัศนศึกษาดูงานการทำชาเขียวใบหม่อนที่จังหวัดกาญจนบุรี ๔. เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของสมุนไพรว่า หมายถึงรากไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ ส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้และรวมไปถึงกระดูกสัตว์ เขาสัตว์และเครื่องในสัตว์บางชนิด ถ้าแปรรูปแล้วจึงจะเรียกว่า"ยาสมุนไพร"	

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
		๕. คณะนักศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวรจำนวน 5 ท่าน มีความสนใจเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาและสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ให้การเสนอแนะเพิ่มเติมเนื้อหาการเรียนบางสาระวิชาที่เห็นว่ามีเหมาะสม ในที่ประชุมยินดีรับข้อเสนอแนะ และได้แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอ ๖. ยังไม่ได้ผลตามที่คาดหวังไว้ เพราะเวลาจำกัด แต่มติในการพิจารณาให้คณะครูทุกคนกำหนดสาระการเรียนรู้ สมุนไพรของแต่ละช่วงชั้น จำนวน ๓๐ % ของอัตราเวลาเรียนแต่ละสาระ ๗. คณะครูผู้รับผิดชอบไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณ ทำให้ใช้งบประมาณเกินที่กำหนดไว้	
๒. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างแบบบูรณาการเนื้อหาหลักสูตรสมุนไพร	๑. ได้ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ๒. ได้เนื้อหาที่เหมาะสมระหว่างช่วงชั้นและระดับชั้น	๑. มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๕ คนคือทีมวิจัย ๒๒ คน คณะกรรมการสถานศึกษา ๕ คน ผู้เชี่ยวชาญ ๒ คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๕ คนและตัวแทนชุมชน ๕ คน ๒. ได้สาระการเรียนรู้ครบถ้วนทุกสาระรวม ๘	ชุมชนไม่ว่าบางคนมีฐานะ

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
		สาระและทำการวิพากษ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละช่วงชั้น ๓. ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเองที่มีต่อการจัดการศึกษา และมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร สมุนไพรมากขึ้น ๔. นักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวรมีความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการสมุนไพร สู่ ๘ สาระและเสนอแนะความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละสาระวิชา โรงเรียนรับข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอ ๕. มติในที่ประชุมให้ครูผู้สอนแต่ละสาระร่วมมือกันจัดทำแผนการสอนระยะยาวร่วมกัน นัดตรวจสอบเนื้อหาและความเหมาะสม นำเนื้อหาสาระเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนอีกครั้งหนึ่ง	

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
๓. บรรจุแผนลงในหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเขียนแผนระยะยาว (๑ ปี) เฉพาะครูผู้รับผิดชอบแต่ละช่วงชั้น	ได้หลักสูตรพืชสมุนไพรของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์	๑. ได้แผนการเรียนรู้ระยะยาวมาจากการระดมความคิดของคณะครู วิทยากรภูมิปัญญาสมุนไพรและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนให้ความร่วมมือและข้อเสนอแนะด้วยดี ๒. ได้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาและวิทยาการของเกษตรและโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย ๒.๑ ด้านเอกสาร ๒.๒ ด้านบุคลากรและวิทยากรภูมิปัญญา ๒.๓ ด้านแหล่งเรียนรู้ ๓. ได้รูปแบบของการบูรณาการ การเรียนรู้ครบทั้ง ๔ สาระวิชาทุกช่วงชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ๔. มติที่ประชุมมีความเห็นให้ครูผู้รับผิดชอบแต่ละสาระการเรียนรู้จัดทำหลักสูตรชั้นเรียน โดยการจัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละวิชาและนำมาเสนอและตรวจสอบความเหมาะสม	

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
๔. เตรียมแหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์โดยให้ชุมชนร่วมประชุม	ได้แหล่งเรียนรู้และ วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๑. มีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้แก่ ๑.๑ กลุ่มสมุนไพรร ๑.๒ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย ๑.๓ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยเอี้ย ๑.๔ ชมรมสมุนไพรร นางพญา ๒. เกษตรอำเภอนครไทย ให้การสนับสนุนด้านต่อไปนี้ ๒.๑ พันธุ์พืชสมุนไพรร ๒.๒ การเป็นวิทยากร ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและดูแล พืชสมุนไพรร ๒.๒ ประสานงานกับ ศูนย์ขยายพันธุ์พืช สมุนไพรรจังหวัด น่านมาอบรมให้ ความรู้การดูแลและ ขยายพันธุ์พืช สมุนไพรรให้แก่ สมาชิกในชุมชน และนักเรียน ๒.๔ นำวิทยากรให้ ความรู้เกี่ยวกับการ แปรรูปสมุนไพรร	ชุมชนมีการะ เกี่ยวกับการ ทำมาหากิน มาประชุมน้อย ลง

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
		๓. นางจีระพรรณ เมืองมูล ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดหาตลาดส่งขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๔. เกษตรอำเภอนครไทยให้การสนับสนุนโดยการนำวิทยากรและนักเรียนไปศึกษาการทำชาเขียวใบหม่อนที่จังหวัดกาญจนบุรี	
๕. สร้างเครื่องมือประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตรฯ ขณะใช้หลักสูตรฯ และหลังการใช้หลักสูตร	ได้แบบประเมินที่มีคุณภาพ	๑. ครูผู้สอนแต่ละสาระจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนนำส่งครูวิชาการโรงเรียน ๒. ครูผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำแบบสัมภาษณ์เป็นทางการโดยสัมภาษณ์ผ่านแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากชุมชน ๓. เชิญอาจารย์ล่ายอง สำเร็จดี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ๔. แก้ไขตามข้อเสนอแนะมีแบบทดสอบก่อนเรียนทุกชั้น ๕. เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้แก่แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์มีค่า IOC= 0.6 -1 ๕. มีแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ(ผ่านแบบสอบถาม)	ได้รับบริบทชุมชนและข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
๖.ประเมินผลก่อนการดำเนินการใช้หลักสูตรฯ	ทราบปัญหา	นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ดังนี้ ป. 1 = 3.50 ป. 2 = 4.20 ป. 3 = 7.50 ป. 4 = 8.25 ป. 5 = 8.40 ป. 6 = 7.60 ม. 1 = 12.80 ม. 2 = 15.80 ม. 3 = 15.20	การทดสอบไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนดเพราะโรงเรียนมีกิจกรรมเฉพาะหน้า
๗. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ๗.๑ รู้จักชนิดและสรรพคุณของพืชสมุนไพร ๗.๒ นำสมุนไพรไปประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์ ๗.๓ สามารถนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายเป็นการสร้างรายได้ระหว่างเรียน	๑.นักเรียนทุกช่วงชั้นได้รับความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรต่อไปนี้ ๑.๑ รู้จักชนิดและสรรพคุณของสมุนไพร ๑.๒ สามารถนำสมุนไพรไปประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์ ๑.๓ สามารถทำการจัดจำหน่ายได้เพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียนได้ ๑.๔ เห็นคุณค่าของสมุนไพร	๑. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกสัปดาห์ ๘ สัปดาห์ ๒. มีวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์กรท้องถิ่นมาให้ความรู้ ๓. กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีนักเรียนเรียนรู้ด้วยโครงงาน - โครงงานข้าวหอมสมุนไพร - โครงงานนักวิจัยรุ่นเยาว์ - โครงงานเผาไส้ยุง - โครงงานสมุนไพรปรุงรส - โครงงานปุ๋ยชีวภาพ	โรงเรียนมีกิจกรรมเฉพาะกิจหลายอย่างทำให้การดำเนินกิจกรรมมีอุปสรรคเรื่องเวลา

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
		กลุ่มสาระภาษาไทย - โครงการพจนานุกรมภาพพืชสมุนไพร กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ - โครงการ Herbarium กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ - โครงการ นักวิจัยรุ่นเยาว์ กลุ่มสาระสุขศึกษา - โครงการฟักทอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา - โครงการ สำรวจความนิยมของ การใช้สมุนไพรในชุมชน หมายเหตุ โครงการฯ ขยายไปพร้อมกันได้ รับผิดชอบให้เป็นหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ และ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

(ลงนาม).....หัวหน้าโครงการ

(นางอรสา ทรงศรี)

วันที่.....

ภาคผนวก

ชื่อหมู่บ้าน บ้านชำรัฐ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ประวัติและความเป็นมา

หมู่บ้านชำรัฐ มีประวัติที่น่าสนใจ ด้วยเหตุผลของความเป็นมาหลายประการ หากสังเกตเพียงผิวเผินก็เพียงแต่คาดคะเนว่า เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ คงไม่มีสิ่งที่น่าสนใจ สภาพบ้านเรือนไม่มีลักษณะทึดทึม ไม่พบเห็นต้นไม้ยืนต้นที่บ่งบอกความยืนนาน แม้แต่วัดและโรงเรียนไม่มีร่องรอยของความเก่าแต่อย่างใด ที่เห็นชัดเจนก็คือ จะมีการขยายครอบครัวและจำนวนประชากรของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

เมื่อ พ.ศ. 2498 นางแมง วงษ์กลางและครอบครัว ได้ย้ายมาจากอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เพื่อมาหาที่ดินทำไร่ปลูกพืช เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ได้เดินทางมาถึงบริเวณที่ลุ่ม เป็นแอ่ง ใกล้ชายเขา มีลำห้วยไหลผ่าน ซึ่งยังไม่มีบ้านเรือนตั้งอยู่จึงได้ยึดบริเวณนี้เป็นที่ทำไร่และปลูกบ้านอยู่เป็นครอบครัวแรก ปัจจุบันนางแมง วงษ์กลาง ยังมีชีวิตอยู่ อายุ 106 ปี (นางรำพรรณ ไญยสิงห์บุญ อายุ 44 บ้านเลขที่ 101 หมู่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

บริเวณแห่งนี้ มีร่องน้ำหรือลำห้วยไหลผ่าน (ภาษาท้องถิ่นอำเภอ นครไทย เรียกว่า "ชำ") ถ้าฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลแรงมาก ทำให้กอไผ่ หรือต้นไม้ริมคลองลู่ไปตามกระแสเชี่ยวของน้ำ จึงเรียกบริเวณนี้ว่า "ชำลู่" ต่อมาเพี้ยนเป็น "ชำรัฐ" แต่ชาวนครไทยยังนิยมเรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า "ชำลู่" ในปัจจุบันร่องน้ำหรือลำห้วยแห่งนี้ เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภค บริโภคของสมาชิกในชุมชน มีน้ำซับ (ภาษาชาวบ้านที่นี่ เรียกว่า น้ำผุด เพราะผุดหมายถึงโผล่ขึ้นมาจากใต้ดิน) ที่เป็นแอ่งน้ำธรรมชาติตลอดปีไม่เคยแห้งเหือดและรู้จักกันในนาม "ท่าทิดเต่า" (ทิดเต่า หมายถึงผู้ชายคนหนึ่งชื่อเต่า เมื่อศึกษาออกมาจากสมณเพศ ได้ยึดอาชีพต้มสุราป่าขาย โดยใช้บริเวณนี้เป็นที่ต้มสุรา ภายหลังได้ลงไปอาบน้ำและเป็นลมบ้าหมูเสียชีวิตลงที่ท่าน้ำแห่งนี้ (นายสงวน

ใหญ่สิงห์บุญ อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 101 หมู่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

บางตำนานเล่าขานว่าก่อนมีการตั้งชุมชนบ้านชำรู่ มีนายพรานป่าออกล่าสัตว์และติดตามรอยเท้าสัตว์มาพบที่บริเวณน้ำชำคาดว่าสัตว์จะต้องลงไปกินน้ำที่ชำแห่งนี้ ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นรอยเมย (กระทิง) จึงเรียกบริเวณนี้ว่า "ชำลู่" (ภาษาท้องถิ่นนครไทย "ลู่ หมายถึง รู") เมื่อออกติดตามเมยไปถึงลำห้วยแห่งหนึ่งรอยเท้าสัตว์ที่ติดตามมาได้หายไป เรียกลำห้วยแห่งนั้นว่า "ห้วยละเมย" ปัจจุบันอยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านชำรู่ ซึ่งเป็นคำบอกเล่าสืบต่อกันมาให้แก่คนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่แห่งนี้ (นายศรีมอญ ยศตะโคตร อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 2 หมู่ 10 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

ประชากรของชุมชนหมู่บ้านชำรู่ เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้อพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ๆ 22 จังหวัด เช่นพิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย อุทัยธานี ตาก เพชรบูรณ์ เลย ขอนแก่น ศีระเกษ น่าน ลำปาง เชียงราย พะเยา สมุทรปราการ อุดรธานี อุดรดิตถ์ อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด สกลนคร อำนาจเจริญ สุรินทร์และหลายท้องถิ่นในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดในภาคอีสาน จึงได้ตั้งหมู่บ้าน"ชำลู่" ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2513 ขึ้นอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่นของตำบลหนองกะท้าว พ.ศ. 2514 ขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของตำบลบ้านแยง ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้หมู่บ้านชำลู่เข้าไปอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่นของตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นหมู่บ้านติดถนนกรมทางหลวง โดยการนำของนายศรีมอญ ยศตะโคตร และสมาชิกในหมู่บ้าน ได้มีความเห็นว่า ชื่อหมู่บ้าน ชำลู่ มีการเรียกกันเพี้ยนและเหมือนกับไม่มีความหมายโดยตรง จึงร่วมใจกันเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "หมู่บ้านชำรู่" ให้มีความหมายถึงการรอบรู้หรือวิชาความรู้ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบันหมู่บ้านชำรู่ได้แบ่งแยกการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2546 คือหมู่บ้านชำรู่ หมู่ 4 และหมู่บ้านสัมพันธ หมู่ 10 ตำบลห้วยเฮี้ย

อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก แบ่งโดยกำหนดถนนเป็นเกณฑ์ ให้หมู่บ้านที่อยู่ทางทิศเหนือเป็นหมู่บ้านสัมพันธ์ และหมู่บ้านทางทิศใต้ เป็นหมู่บ้านชำรู่ อาชีพหลักของประชากรได้แก่การทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และทำสวนผลไม้ แต่ไม่มีการทำนา เพราะดินไม่เหมาะสมในการทำนาเป็นดินลูกรังบนภูเขา แต่มีบุคคล 2 ครอบครัวได้ทดลองทำนาโดยการขุดพื้นที่ให้มีลักษณะเป็นท้องนา ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ทำให้ไม่มีคนนิยมทำนากัน จากการที่ประชากรอพยพมาจากหลายท้องถิ่น แต่ละคนได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมจากท้องถิ่นของตนเองมายึดถือและปฏิบัติ ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีวัฒนธรรมประเพณีที่ผสมผสานกัน

ก่อน 20 ปีที่แล้วมาหมู่บ้านชำรู่ ไม่มีโรงเรียน เด็กที่นี่ได้ไปเข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านป่าคาย ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2.5 กิโลเมตร ภายหลังประชากรเพิ่มขึ้นจึงมีการก่อตั้งโรงเรียนบ้านชำรู่ขึ้นที่วัดบ้านชำรู่ เมื่อ พ.ศ. 2515 ได้รับอนุเคราะห์จากโรงเรียนบ้านป่าคายส่งครูมาช่วยสอน 1 คน นายศรีมอญ ยศตะโคตร ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านขณะนั้น และประชาชนได้ไ้คนล้มต้นไม้บริเวณป่าหน้าวัดชำรู่ซึ่งมีไม้ที่มีค่า เช่น ตะแบก ลัก และมะค่า โดยไม่รู้คุณค่าของต้นไม้ชาวบ้านได้นำต้นไม้เหล่านั้นไปเผาถ่านหุงต้ม และปรับพื้นที่ให้เป็นที่ยี่ราบสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และได้พัฒนามาเป็นลำดับ มีนายทิวา แสงนภาภาค เป็นครูใหญ่ คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการศึกษามีมติเห็นพ้องต้องกันว่าให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนบ้านชำรู่ให้เป็น "โรงเรียนวิทยาสัมพันธ์" เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงนายทิวา แสงนภาภาค บิดาของนายทิวา แสงนภาภาค ครูใหญ่คนแรกของโรงเรียน (นายทรงกลด สาริบุตร อายุ 50 ปี บ้านเลขที่ 10 หมู่ 1 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

แม้ว่าหมู่บ้านชำรู่ไม่มีประวัติศาสตร์ หรือร่องรอยเพื่อให้สืบค้นที่เด่นชัดก็ตาม แต่คนกลุ่มหนึ่งได้มีเรื่องราวเล่าสืบต่อกันมาเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและทหารป่าที่ได้ยึดภูหินร่องกล้าเป็นฐานปฏิบัติการและสมรภูมิ ระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2521 มีผลกระทบและผลที่เอื้ออำนวยต่อความเป็นอยู่ของชุมชนหมู่บ้านชำรู่เป็นอย่างมาก เช่น

1. ผลกระทบต่อชุมชน ได้แก่ความหวาดกลัวความระส่ำระสายขาดความสงบสุข คนที่ทำผิดกฎหมายหรือคนยากจน จะถูกชักจูงให้เข้าไปเป็นสมัครพรรคพวกในป่า เพราะหมู่บ้านชำรุดอยู่ระหว่างเส้นทางที่ทหารป่าใช้หลบหนี และเส้นทางลำเลียงเสบียงอาหาร

2. ผลที่เอื้ออำนวย ได้แก่คนในชุมชนมีรายได้จากการค้าขาย ขายอาหาร ขายยารักษาโรค และเครื่องใช้ไม้สอยอื่น ๆ ให้แก่ทหารป่า (คนที่ขายจะไม่ว่าใครเป็นทหารป่า เพราะจะมีการซื้อขายกันเป็นทอด ๆ โดยทหารป่าจะว่าจ้างคนในหมู่บ้านอื่น ๆ มาซื้อสิ่งของเพื่อนำไปขายให้ทหารป่าอีกทอดหนึ่ง) เนื่องจากเส้นทางจากหมู่บ้านชำรุด จะผ่านหมู่บ้านป่าคาย หมู่บ้านห้วยกอก หมู่บ้านห้วยเฮี้ย หมู่บ้านหินลาด หมู่บ้านลาดคือ และหมู่บ้านห้วยทรายทอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง เข้าสู่สันเขาสามารถเดินทางไปถึงภูหินร่องกล้าได้ ชาวการค้าของหมู่บ้านชำรุดขายไปยังแหล่งอื่น ๆ จึงเป็นผลให้มีคนท้องถิ่นอื่น ๆ อพยพไปอยู่ที่หมู่บ้านชำรุดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มากขึ้นจนเช่นทุกวันนี้

ผลของการที่ได้รับภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายในประเทศไทย ทำให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โดยมีถนนลาดยางสามารถเดินทางติดต่อกับอำเภออื่น ๆ และตัวจังหวัดได้สะดวกขึ้น ซึ่งการเดินทางสมัยก่อนหน้านั้นค่อนข้างลำบากจะต้องเดินเท้าลัดเลาะสันเขา ผ่านตำบลบ้านกลาง หรือตำบลน้ำริน ไปนอนค้างแรมที่บ้านทรัพย์ไพรวัลย์ หรืออำเภอวังทอง และขึ้นรถโดยสารต่อไปยังจังหวัดพิษณุโลก ภายหลังเมื่อมีถนนที่รถโดยสารแล่นผ่านได้นั้นยังเป็นถนนลูกรัง (นายสวน แก้ววงษ์กลาง อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 1 หมู่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

ในปัจจุบันสามารถเดินทางจากจังหวัดพิษณุโลก ไปยังหมู่บ้านชำรุด ได้โดยสะดวก โดยรถประจำทางระยะทาง 74 กิโลเมตร (ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 12 ถนนมิตรภาพ ระยะทาง 68 กิโลเมตรถึงสามแยกบ้านแยง เลี้ยวซ้ายสู่ถนน

เส้นทาง 2013 บ้านแยง นครไทยอีก 6 กิโลเมตร) จะพบย่านการค้าของชุมชนสองฝั่งฟากถนน

เศรษฐกิจชุมชน

ในปัจจุบันประชาชนมีรายได้ค่อนข้างต่ำ คนหนุ่มสาวและคนในวัยทำงาน ละทิ้งถิ่นฐานไปประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงาน กรรมการก่อสร้างในเมืองใหญ่ ไม่นิยมทำไร่ ทำสวนเพราะขาดทรัพยากรในการลงทุน แนวโน้มทางเศรษฐกิจของชุมชน เป็นไปในทางที่สูงขึ้นเพราะมีการประกอบอาชีพและกิจกรรมส่งเสริมรายได้ ต่อไปนี้

1. ร้านค้าชุมชน อยู่ริมเส้นทาง เกิดจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเหี้ย คนในหมู่บ้านสามารถนำสิ่งของมาจำหน่าย โดยไม่ต้องเดินทางไปยังตลาด
2. ร้านค้าจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภคหลายแห่งและรับซื้อพืชไร่ พืชสวน สะดวกแก่การจำหน่ายและการขนส่งผลผลิต
3. ร้านจำหน่ายและรับซื้อแลกเปลี่ยน และให้บริการสถาบันการเงินรถยนต์และรถมอเตอร์ไซด์มือสอง
4. ร้านจำหน่ายอะไหล่รถมอเตอร์ไซด์ อะไหล่รถยนต์และบริการซ่อมแซมรถยนต์ และรถจักรยานยนต์
5. อุตสาหกรรมในครอบครัว การผลิต และต้มกลั่นสุราไทย สามารถส่งจำหน่ายไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ
6. สวนยางพารา และโรงงานทำแผ่นยางพารา มีผลผลิตที่มีคุณภาพสามารถจำหน่ายได้ในราคาดี
7. ไร่สับปะรดและโรงงานทำสับปะรดกระป๋อง เขตติดต่อระหว่างหมู่บ้านชำรุ้และหมู่บ้านห้วยแก้ว ตำบลหนองกะท้าว สามารถรับคนงานเข้าไปรับจ้างตลอดปี

8. สวนฝรั่ง เป็นสถานที่ตากอากาศ ปลูกพืชเมืองหนาว ฝรั่ง ไร่ เมล็ดและกล้วยน้ำว้าพันธุ์ “ขาวมะลิอ่อน”

9. การรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มแสดงถึงการร่วมมือร่วมใจของ สมาชิกในชุมชน เพื่อเป็นความรัก ความสามัคคี แก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริม รายได้ของคนในชุมชนบ้านชำรู่มีการตั้งชมรม การรวมกลุ่ม และกองทุน ดังนี้

2.1 ชมรมผู้สูงอายุ มีสมาชิกตั้งแต่อายุ 55 ปีขึ้นไป มีการ รวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ได้แก่

9.1.1 ทำลูกปะคบสมุนไพร

9.1.2 ทำเทียนสำหรับเด็กนักเรียนอนุบาล

9.1.3 นวดแผนโบราณ

2.2 กลุ่มผู้ปลูกสมุนไพร หมู่บ้านชำรู่มีพื้นที่ในการปลูกสมุนไพร จำนวนมาก โดยเฉพาะการปลูกไพล มีการนำพันธุ์หัวไพลมาจากจังหวัดชุมพร นอก จากนั้นมี ขมิ้นชัน กระชายดำ จิง เเตย กระเจี๊ยบ เพชรสังฆาต หนุมานประสาน กาย เหง้าพุทธรักษา พริกไทย ว่านสาวหลง ว่านหางจระเข้ และสมุนไพรพื้นบ้าน หลายชนิด มีวิทยากรภูมิปัญญาเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและการปรุงยาสมุนไพรที่ได้รับ ใบอนุญาตปรุงยา ได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรอุปกรณ์ เครื่องผสมยาบดยา อัดยาเม็ด และบรรจุแคปซูล ส่งผลให้โรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้พืชสมุนไพรเป็นหลักสูตรสถานศึกษา มีการทำประชาพิจารณ์ระหว่างบุคลากรหลายฝ่าย เช่นครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะ กรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญา ผู้นำองค์กรท้องถิ่น นักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร นักการศึกษาและนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการวิจัยหัวข้อ “การพัฒนาและการใช้ หลักสูตรเรื่องสมุนไพรแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์กับชุมชนบ้านชำรู่” โดย การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมการวิจัยภาคเหนือ นอกจากนี้ นั้นได้รับการสนับสนุนจากเกษตรอำเภอนครไทย และจากเกษตรจังหวัดน่านให้การดูแลด้านพันธุ์พืชสมุนไพร การขยายพันธุ์และการบำรุงรักษา

9.2 กลุ่มออมทรัพย์ เป็นการรวมกลุ่มกันออมทรัพย์ และสมาชิกของกลุ่มสามารถกู้ยืมเพื่อการลงทุนได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ

9.3 กลุ่มเยาวชน เป็นการรวมกลุ่มของเยาวชน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเช่น การเล่นดนตรี การแข่งขันกีฬา เป็นการแก้ไขปัญหาคาการติดยาและส่งเสริมการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์

9.4 กลุ่ม อพป. (อาสาป้องกันตนเอง) มีสมาชิกผู้เสียสละจากหมู่บ้านสมัครเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

9.5 กลุ่มสตรีแม่บ้าน รวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือและเสียสละเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี และเป็นผู้นำสตรีในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

9.6 กลุ่มจักสาน นับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ ได้แก่ นายหลั่น จำปา และนายดอน ทิพย์โสทย์ ที่มีความสามารถในการจักสานภาชนะของใช้ประโยชน์จากไม้ไผ่ที่มีจำนวนมากในท้องถิ่น

9.7 กลุ่มทำกระเป๋ เป็นารเพิ่มพูนรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน มีวิทยากรที่มีความชำนาญคือนายสมาน และนางวนิดา แจ็กผาจุก สามารถทำกระเป๋าส่งต่างประเทศเป็นอาชีพ

9.8 กองทุนเงินล้าน เป็นกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล มีการตั้งคณะกรรมการให้เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ หมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการลงทุนมีการตรวจสอบและผลัดเปลี่ยนเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ โดยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

9.9 กองทุนน่วย เป็นการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรผู้มีอาชีพทำไร่ทำสวน โดยการกู้ยืมเงินไปซื้อน่วยและชุดใช้คืนภายหลังการจำหน่ายผลผลิต

9.10 กองทุนแก้ไขความยากจน เป็นกองทุนช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ร่วมกันทั้งหมู่บ้าน เมื่อมีปัญหาเดือดร้อน เจ็บป่วยหรือภาระเร่งด่วน สามารถกู้ยืมได้ทุกคน (นางสมพร แซ่มทอง อายุ 40 ปี บ้านเลขที่ 33 หมู่ 10 ตำบลห้วยเขี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

มรดกทางธรรมชาติ

ลักษณะทางกายภาพ บ้านขำรู้มีภูมิประเทศ ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขา พื้นที่มีระดับต่างกัน เหมาะแก่การทำไร่ปลูกพืชและผลไม้ ไม่เหมาะสำหรับการทำนาเพราะเป็นดินลูกรัง ภูมิอากาศเย็นสบาย และค่อนข้างหนาวเย็นในตอนกลางคืนและร้อนจัดบ้างช่วงเวลาเล็กน้อยในตอนบ่าย มรดกทางธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีพของประชากร ได้แก่

1. แหล่งน้ำ

1.1 ลำห้วยขำรู้ ไหลผ่านรอบ ๆ หมู่บ้านทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก มีน้ำขำซึ่งอยู่ตลอดปี

1.2 สระน้ำธรรมชาติ อยู่ใจกลางของหมู่บ้านเกิดจากน้ำผุดสามารถใช้ได้ตลอดปี

1.3 สระประมงของหมู่บ้านขนาด 1,600 ลูกบาศก์เมตร เกิดจากการขุดเพื่อเลี้ยงปลา อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน

1.4 ประปาหมู่บ้าน มาจากแหล่งอ่างเก็บน้ำ “แก่งหว้า แก่งไฮ” ไม่มีการเรียกเก็บเงินค่าน้ำ แต่ทุกครอบครัวต้องช่วยกันเสียค่าบริการรักษาตามข้อตกลง (นายปิ่น อัดไม่ออก อายุ 50 ปี บ้านเลขที่ 45 หมู่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

1.5 แก่งบอนหวาน เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและการกัดเซาะของธรรมชาติ ทำให้มีโขดหิน ซอกผาและลานหินกว้างเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้าน

2. สวนป่า

สวนป่าเป็นแหล่งที่ทำมาหากินและเลี้ยงชีพของคนในหมู่บ้าน ได้แก่สวนป่าอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และสวนป่าสงวนแห่งชาติ เป็นแหล่งอาหารเช่น หน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ผักกูด ผักหนาม บอน พืชสมุนไพรจากป่าและสิ่งอื่น ๆ

3. **สวนสัก** อยู่ด้านทิศใต้ของหมู่บ้านที่เรียกกันว่าสวนสักหลวง โดยเจ้าหน้าที่สวนป่าได้ทำการปลูกสักตั้งแต่ พ.ศ. 2513 - 2515 ปลูกปีละ 500 ไร่ รวมเป็นพื้นที่ 1,500 ไร่ สามารถตัดจำหน่ายได้และไม่มีการปลูกเพิ่มแต่อย่างใด ไม่มีอุปสรรคจากไฟฟ้า (นายสีมอญ แพงวันเนา อายุ 78 ปี บ้านเลขที่ 4 หมู่ 10 ตำบลห้วยเขย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

มรดกทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและควรฟื้นฟู อนุรักษ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง ได้แก่

1. ด้านศิลปวัฒนธรรม

1.1 วัดข้าวไร่ วัดข้าวไร่ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2513 ตั้งอยู่บนเนินเขา บนทางหลวงหมายเลข 2301 บ้านแยง - นครไทย มีภาพวาดพุทธประวัติบนศาลาวัด ชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาโดยจะใช้วัดเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา วันสำคัญทางศาสนาและงานศพ โรงเรียนวิทยสัมพันธ์ จะใช้สถานที่วัดประกอบพิธีสำคัญ เช่น วันแม่ วันพ่อ วันวิสาขบูชาวันมาฆบูชา และวันเข้าพรรษา ในวันเข้าพรรษาของฤดูกาลเข้าพรรษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนจะนุ่งขาวห่มขาว ถือบิณฑบาต 8 สวดมนต์ ตอนเช้าและตอนเย็นทุกวัน

1.2 ศาลปู่

ศาลปู่ตั้งอยู่ใจกลางหมู่บ้าน จะทำพิธีในเดือน 8 ของทุกปี ก่อนวันเข้าพรรษา ประมาณขึ้น 8 - 9 ค่ำ ให้ตรงกับวันอังคาร เนื่องจากมีความเชื่อว่าที่ศาลปู่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องคุ้มครองคนในหมู่บ้านให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จึงนำสิ่งของเครื่องเซ่นมาเลี้ยงได้แก่ ข้าว อาหาร ไข่ หมู ผลไม้ เหล้า บุหรี่ และมีการสื่อสารผ่านจ้ำ (คนทรง) ถ้ามีคนทำผิด ละเมิดต่อศาลปู่ก็就会被ศาลปู่ลงโทษกลับแก่ล้าง ทำให้สมาชิกในครอบครัวที่เป็นเด็กเจ็บป่วย และร้องไห้ งอแงในยามค่ำคืน โดยไม่มีสาเหตุ

ผู้ก่อตั้งศาลปู่คือนายถัน ยศสุวรรณ และเป็นจำคนแรก ต่อมามีการเปลี่ยนจำกันเรื่อยมา ในปัจจุบันผู้ที่ทำหน้าที่จำคือนางหมวน ยศสุวรรณ มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับศาลปู่ เมื่อมีไฟไหม้ป่าในหมู่บ้านไฟได้ลุกลามไปใกล้ศาลปู่และไหม้ผ่านไปบริเวณรอบ ๆ ศาลปู่ โดยที่ศาลปู่ไม่ถูกไฟไหม้ แม้ว่าจะมุงหลังคาด้วยหญ้าคา (นางหมวน ยศสุวรรณ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 6 หมู่ 4 ตำบลห้วยเขี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

2. การละเล่นพื้นบ้าน

2.1 การเล่นสละบ้า นิยมเล่นในวันสงกรานต์ เพราะในท้องถิ่นมีต้นสละบ้าเป็นจำนวนมาก เป็นการละเล่นที่ในปัจจุบันก็ยังเล่นอยู่ในหมู่คนรุ่นเก่า

2.2 การเล่นเสียงผ้ารำวง เป็นการเล่นที่ดัดแปลงมาจากการเล่นมอญซ่อนผ้า คนในรุ่นปัจจุบันยังเล่นอยู่แต่เรียกว่า มอญซ่อนผ้า

2.3 การเล่นงูกินหาง เป็นการเล่นของเด็ก ๆ ที่มีการพัฒนามาจากบทเรียนในโรงเรียน

2.4 การแห่นางแมว ชาวบ้านเคยทำพิธีแห่นางแมว นานมาแล้วเมื่อฝนไม่ตกตามฤดูกาล ในปัจจุบันชาวบ้านส่วนมากก็ยังรู้จักพิธีการแห่นางแมว

3. ศาสนพิธี

ศาสนาพิธีของชาวบ้าน ได้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของชาวพุทธ และประเพณีที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา ได้แก่

3.1 งานบวช

3.1.1 การบวชพระ ผู้ชายอายุ 20 ปีขึ้นไปจะนิยมบวชตามประเพณี เป็นการทดแทนพระคุณของบุพการี ส่วนมากจะบวชการไม่นาน จำวัดอยู่ตามเวลาอย่างมาก 1 พรรษา

3.1.2 การบวชสามเณร เป็นการบวชภาคฤดูร้อนของนักเรียนและบวชนาค

4.2 การจุ่มขวัญ

เป็นพิธีที่เชื่อว่ามีผีทำผู้ป่วยเสียชีวิต จนทำให้ล้มป่วย เป็นไข้ ปวดหัว ตัวร้อน และเป็นอาการอื่น ๆ ที่เชื่อว่าแพทย์แผนปัจจุบันไม่สามารถรักษาได้โดยการนำเครื่องเซ่นได้แก่หมาก พลุ อ้อย ข้าวต้มมัด กล้วยอย่างละสี่ชิ้น กระจกหวี แป้ง ผัดหน้า ยาสูบ แหวน กำไลแขน ไข่ต้ม ใส่ในกระติบข้าว ทำพิธีดังนี้

ขั้นแรก คนทรงจะยกชันคาย (ภาชนะที่ใส่ของ) ขึ้นเหนือหัว พุดเพื่อเป็นการไหว้ครูด้วยคำพุดที่ไพเราะ และสุภาพอ่อนโยน บอกกล่าวผีจนกระทั่งผีมาเข้าร่างทรง ซึ่งหากผีเข้าร่างทรงก็จะสัน หน้าตาบูดเบี้ยว และน้ำเสียง ตลอดจนพฤติกรรมอื่น ๆ เช่นการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า หรือรับประทานของที่ไม่เคยทาน เช่นเนื้อดิบ พริกเผ็ด ๆ เป็นต้น

ขั้นต่อไป ญาติพี่น้องของคนป่วยก็จะถามว่ามีสาเหตุใดที่มาทำร้ายกัน โกรธด้วยเรื่องใด ต้องการอะไร เมื่อถามแล้วก็จะนำสิ่งของมาให้ร่างทรงหรือเพียงแต่รับปากก็ได้ (แต่ต้องทำตาม) นิยมทำพิธีตั้งแต่ 2 ทุ่มขึ้นไป อย่างน้อยใช้เวลา 1 ชั่วโมง บางราย 4 - 5 ชั่วโมงก็ยังไม่เสร็จพิธีหลังจากนั้นผู้ป่วยก็จะมีอาการเป็นปกติ

4.3 การสู่ขวัญ

พิธีการสู่ขวัญ เป็นพิธีการที่เป็นสิริมงคลให้แก่ ผู้ถูกสู่ขวัญ เช่น การสู่ขวัญนาค การสู่ขวัญคู่บ่าวสาว ในงานมงคลสมรส โดยหมอขวัญซึ่งเป็นผู้ทำพิธี จะท่องบทสวดและใช้ด้ายผูกข้อมือของนาคและคู่บ่าวสาว และแขกคนอื่น ๆ ก็จะช่วยแขวนให้ผู้เข้าพิธีเรียกพิธีอีกอย่างว่า “บายศรีสู่ขวัญ” เพราะใช้บายศรีเป็นองค์ประกอบสำคัญ (นางผวน สีกุม อายุ 58 ปี บ้านเลขที่ 87 หมู่ 4 ตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

4.4 ความเชื่อ

เชื่อการทรงเจ้าเข้าผี และการเลี้ยงศาลปู่ ประจําปีจะทำให้ศาลปู่คุ้มครอง อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และเชื่อว่ามีผีแม่มาย ผีกะลือ ผีโพง ผีปอบ และผีเข้า (การทรงเจ้า) ถึงคราวที่มีข่าวว่ามีผีออกอาละวาดก็จะทำการป้องกันด้วยวิธีการที่เชื่อต่าง ๆ นานา เช่น การป้องกันผีแม่มาย ผู้ชายต้องทาเล็บแดง ทาปากแดง นุ่งผ้าถุง

การป้องกันผีกะสือนิยมใช้หนามพุทรา หนามไผ่ ใบหนาด ใบส้มป่อย ใบตะไคร้ หรือใบที่เป็นหนามชนิดต่าง ๆ มัดพันไว้ที่หัวบันไดบ้าน การป้องกันผีอื่น ๆ ก็นิยมใช้ ใบไม้ที่มีหนามทำเช่นเดียวกัน (นายรัตน์ ชุมขำ อายุ 90 บ้านเลขที่ 121 หมู่ 4 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

ผีโพง เชื่อกันว่าคนที่ปลุกต้นโพง ซึ่งเป็นว่านชนิดหนึ่ง เมื่อว่านชนิดนั้นแก่ว่านจะกลายเป็นวิญญาณเข้าร่างคนปลุกทำให้เป็นผีโพงออกอาละวาด ไปกินกบ กินเขียดดิบ ผีประเภทนี้ไม่ทำร้ายคน การป้องกันตามความเชื่อกันว่าถ้าใครเห็นผีโพงจะต้องวิ่งหนี ห้ามเข้าใกล้เพราะผีโพงจะฉวยน้ำลายใส่ทำให้คนที่ถูกน้ำลายของผีโพงกลายเป็นผีโพงไปด้วย (นางนอ สมศรี อายุ 53 บ้านเลขที่ 4 หมู่ 10 ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก)

4.5 ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา ได้แก่ ประเพณีการแต่งงาน ยังนิยมเรียกกันว่า “กินดอง” แม้ว่าจะมีการหนีตามกันไปก็ต้องกลับมาแต่งงานตามประเพณี หรือมาขอขมาพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ เมื่อมีงานประเพณี ชาวบ้านจะร่วมมือกันไปช่วยงาน โดยไม่ต้องบอกกล่าว

บุคคลสำคัญในท้องถิ่น

1. ผู้นำหมู่บ้าน

- 1.1 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 นายสงวน แก้ววงษ์กลาง
- 1.2 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 นายแปลง วันเนา
- 1.3 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.3.1 นางสมพร แซ่มทอง
 - 1.3.2 นายประเทือง ยศตะโคตร
 - 1.3.3 นายกัน วังศิริ
 - 1.3.4 นายหมึก เมืองมูล

2. ภูมิปัญญาไทย

2.1 การวาดแผนโบราณ

2.1.1 นางยุพาวดี นรัตนากร

2.1.2 นางจิรภรณ์ เมืองมูล

2.2 สมุนไพร

2.2.1 นางยุพาวดี นรัตนากร

2.2.2 นางจิรภรณ์ เมืองมูล

2.2.3 กลุ่มสมาชิกชมรมสมุนไพร

2.2.4 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย

2.2.5 เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ นครไทย

2.2.6 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเขย

2.2.7 เจ้าคณะตำบลห้วยเขย

2.3 การทำน้ำปลาใบไม้

2.3.1 นางบรรจง สุวรรณโชติ

2.3.2 นางรำพรรณ ไหญ่สิงห์บุญ

2.3.3 นางสมพร แซ่มทอง

2.4 การจักสาน

2.3.1 นายหลั่น จำปา

2.3.2 นายดอน ทิพย์ไธตย์

2.5 การเย็บกระเป๋

2.5.1 นายสมาน แจ็กผาสุข

2.5.2 นางวนิดา แจ็กผาสุข

2.6 การกลั่นสุราไทย

2.6.1 นายแปลง วันเนาวิ

2.6.2 นายผาย เพี้ยปลัด

- 2.7 การทำสวนยางพารา
 - 2.7.1 นายสนิท อำนัณณี
 - 2.7.2 นายพร วันเนา
- 2.8 การทำขนมจีน
 - 2.8.1 นางปิ่น ยศสุวรรณ
 - 2.8.2 นางบรรจง สุวรรณโชติ
- 2.9 การทำหน่อไม้อัด
 - 2.9.1 นายสอน แก้ววงษ์กลาง
 - 2.9.2 นายกัน วังศรี
 - 2.9.3 นางเกื้อ ทองอยู่
- 2.10 การดักสัตว์โดยใช้เครื่องมือปัญญา
 - 2.10.1 นายอุทัย แซ่มทอง
 - 2.10.2 นายสมศักดิ์ กาษา
 - 2.10.3 นายอินทร์ มะท่าล้อ
- 2.11 การทำสวนผลไม้
 - 2.11.1 นายสมหมาย ดอนชาไพร
 - 2.11.2 นางสิน ดอนชาไพร
- 2.12 การทำไร่สัปปะรด
 - 2.12.1 นายสมหมาย ดอนชาไพร
 - 2.12.2 นายเฉลิม สนิธิไกร
- 2.13 การละเล่นพื้นบ้าน
 - 2.13.1 นายศรีมอญ ยศตะโคตร
 - 2.13.2 นางผวน สีกุม
- 2.14 การสู้ขวัญ
 - 2.14.1 นางศรีพราน สีกุม
 - 2.14.2 นายจำปา สีกุม

2.15 การจุ่มขวัญ

2.15.1 นางศรีพรรณ สีกุม

2.15.2 นายจำปา สีกุม

2.16 การช้อนขวัญ

2.16.1 นางม่วน ยศสุวรรณ

2.16.2 นางศรีพรรณ สีกุม

2.17 การทำไร่ข้าว

นายสมหมาย ดอนชาไพร

2.18 การทำนา

นายสมพงษ์ ด้วงยวง

2.19 การทำว้าว

นายแปลง วันเนา

ผู้เรียบเรียง นางนพวรรณ พงษ์เจริญ

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนวิทยสัมพันธ์

ที่ปรึกษา 1. นางอรสา ทรงศรี

ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนวิทยสัมพันธ์

2. นายทรงกลด สาริบุตร

อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวิทยสัมพันธ์

นักเรียนผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ปีการศึกษา 2547

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนวิทยสัมพันธ์ ปีการศึกษา 2547

วิธีทำ

1. โขลกส่วนผสมของสมุนไพรที่นำมาในข้อ 3 - 12 ให้ละเอียดพอสมควร
2. เติบสมุนไพรผสมกับเกลือจนกว่าเกลือจะละลาย ทั้งไว้ให้เย็น กรองกากสมุนไพรทิ้ง
3. บรรจุใส่ลงในภาชนะและเทน้ำสมุนไพรในข้อ 2 ลงไปจนท่วมไข่
4. ปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ 3 สัปดาห์
5. นำมาต้มและรับประทานได้

ระยะเวลาในการศึกษา

1 ภาคเรียน

รายนามผู้ศึกษา

1. เด็กหญิงปราณิดีศิลป์ ถิ่นแปลง
2. เด็กหญิงบัวลอย ภูเนาว์นิล
3. เด็กหญิงสุนิสรดา ชูพรม
4. เด็กชายทวีศักดิ์ บุญพรม
5. เด็กชายอดิศักดิ์ ศรีพรม

คุณครูที่ปรึกษา

1. คุณครูณัฐนันท์ งามนิล
2. คุณครูสมใจ หงษ์ทองมี
3. คุณครูอรสา ทรวงศรี

แนวคิดจากการศึกษา

1. ควรมีการทดลองทำไข่เค็มสมุนไพรรสชาติอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรทดลองนำสมุนไพรมาปรุงอาหาร หรือของรับประทานประเภทอื่น ๆ

ไข่เค็มสมุนไพร

การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวิทยสัมพันธ์

อำเภอนครไทย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ชื่อโครงการ โครงการไข่เค็มสมุนไพร

ที่มาของโครงการ

สมุนไพร เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวิทยสัมพันธ์ เพราะสภาพท้องถิ่นและชุมชนมีสมุนไพรจำนวนมากขาย หลายชนิด

คณะผู้ศึกษา ได้ทดลองการถนอมอาหารด้วยการทำไข่เค็ม เช่น ไข่เค็มขิง ไข่เค็มชา ไข่เค็มพริก ไข่เค็มใบเตย ไข่เค็มลูกหยี และไข่เค็มดอกอัญชัญ ภายหลังได้พัฒนามาทดลองทำไข่เค็มด้วยส่วนผสมของสมุนไพรหลายชนิด และเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ครู และผู้ปกครอง จึงตั้งชื่อว่า "ไข่เค็มสมุนไพร"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการถนอมอาหาร(การทำไข่เค็ม) ด้วยสมุนไพร
2. เพื่อศึกษารสชาติของไข่เค็มด้วยสมุนไพร

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาชนิดของสมุนไพรที่สามารถนำมาเป็นอาหาร
2. ศึกษาคุณสมบัติ รสชาติของสมุนไพรแต่ละชนิด
3. ศึกษาประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรแต่ละชนิด

4. ศึกษาวิธีการดองไข่เค็ม

- 4.1 ขั้นตอน
- 4.2 กำหนดเวลา
- 4.3 การต้มไข่
5. เปรียบเทียบรสชาติของไข่เค็มชนิดอื่น ๆ
6. ศึกษาการจัดการและการตลาด
- 6.1 ประมาณราคาค่าต้นทุน กำไร
- 6.2 การบรรจุ
- 6.3 การติดป้ายรับรองคุณภาพ
7. สรุปผลรายงานการศึกษาค้นคว้า

วัตถุดิบ

1. ไข่เค็ม 30 ฟอง
2. เกลือ 1 กิโลกรัม
3. ขิง 2 ขีด
4. ชา 2 ขีด
5. ตะไคร้ 2 ขีด
6. ใบมะกรูด 1 ขีด
7. พริกชี้ฟ้า 2 ขีด
8. หัวหอม 1 ขีด
9. กระเทียม 1 ขีด
10. ดอกกระเพรา 1 ขีด
11. ดอกโหระพา 1 ขีด
12. กระชาย 2 ขีด

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. ภูมิปัญญา
3. ร้านค้า

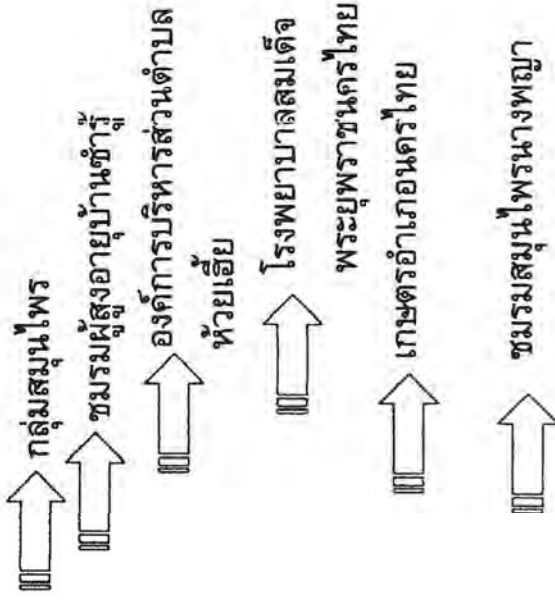
ผลที่ได้รับ

1. ความภาคภูมิใจ
2. มีรายได้เสริม
3. ทำให้คนในครอบครัวรับประทาน
4. พ่อ แม่และครู ชื่นชม

แหล่งเรียนรู้

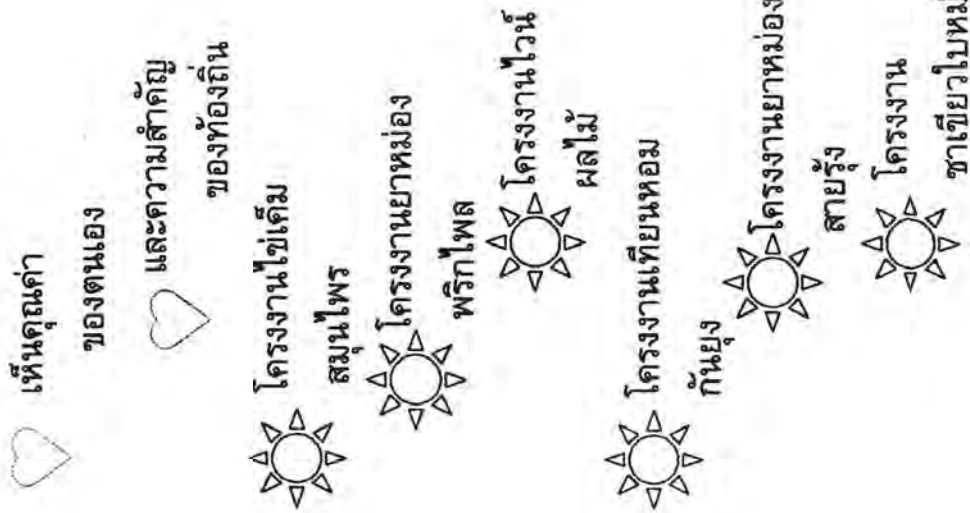
ภูมิปัญญา

คุณลักษณะ

ของ

ผู้เรียน

หลักสูตร

สถานศึกษา

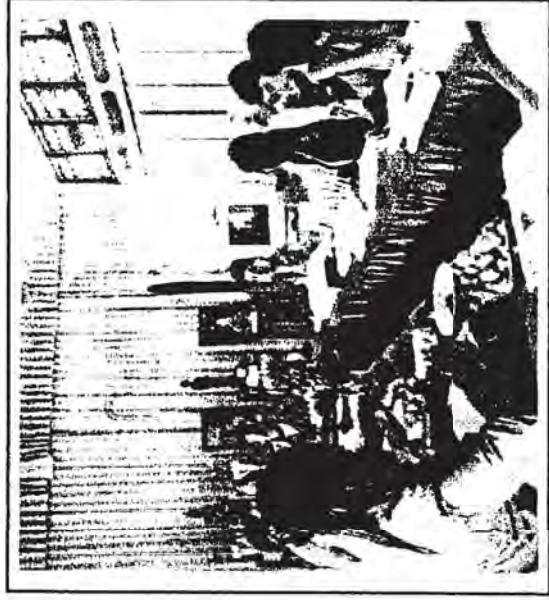
สมุนไพรร

โรงเรียนวิทย์สมพันธ์

สพท.พิษณุโลก เขต ๓

ประชากรพิจารณา

คณะครู

ผู้ปกครองนักเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษา

องค์กรท้องถิ่น

ตัวแทนสงฆ์

ประชากรพิจารณา

รวบรวมข้อมูลบริบทชุมชน

สังเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความ

ต้องการของผู้เรียน

และชุมชน

จัดทำสาระหลักสูตร

กำหนดแหล่งเรียนรู้

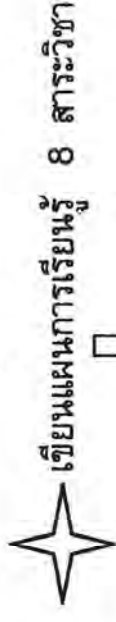
กำหนดเนื้อหา

สู่การบูรณาการ

บูรณาการ

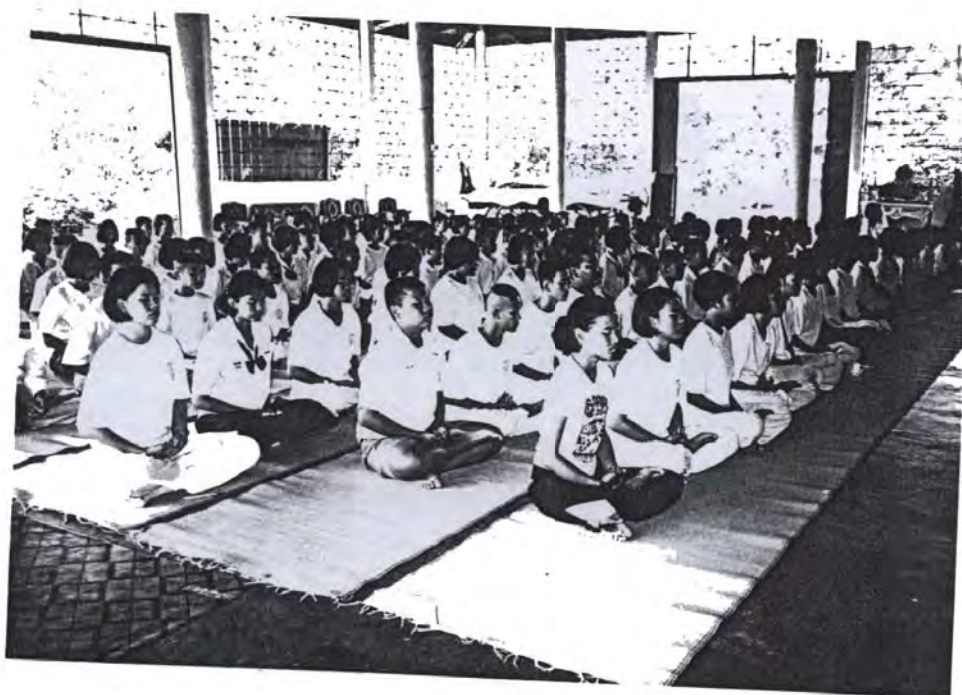

ประเมินการใช้หลักสูตรสมุไพรโดย
ชุมชนมีส่วนร่วม

★สนับสนุนทุนการวิจัยโดยสำนักงานส่งเสริม
การวิจัยภาค ★

แหล่งน้ำและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ศาสนสถานวัดชำรู่

อาชีพหลักของคนในท้องถิ่น

พิธีกรรม"การจุ่มขวัญ"

"ศาลปู่" ที่เคารพสักการะของคนในหมู่บ้าน

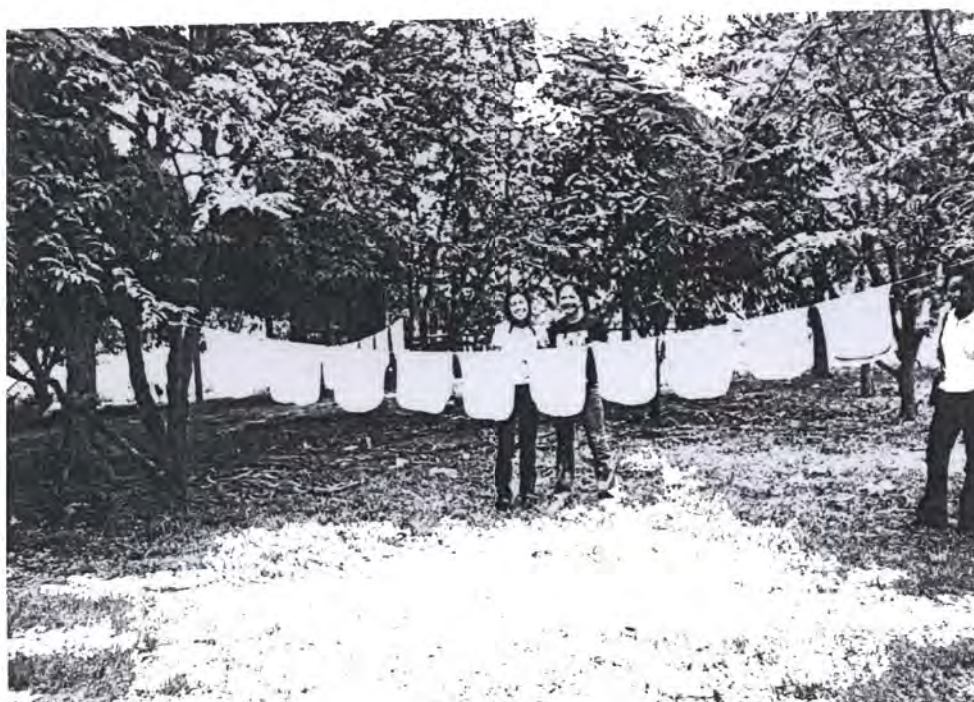
สวนยางพาราและโรงงาน

พืชไร่

สวนผลไม้

ผลผลิตยางพารา